

Məqalə KİVDF-nin maliyyə dəstəyi ilə "Regionların sosial-iqtisadi inkişafının təşviq edilməsi" istiqaməti üzrə həyata keçirilən layihə çərçivəsində hazırlanmışdır

Azərbaycanın bütün bölgələrində yeni su layihələri böyük uğurla həyata keçirilir

Qarşıya qoyulan hədəf yaxın perspektivdə respublikanın bütün şəhərlərini 24 saat fasiləsiz içməli su ilə təmin etməkdən ibarətdir

Hazırda dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində öyrənilən və təbliğ edilən inkişafın Azərbaycan modelinin ən səciyyəvi cəhətlərindən biri ondan ibarətdir ki, son 12 ildə respublikanın bütün regionlarında infrastruktur təminatının gücləndirilməsi daim diqqət mərkəzində saxlanılıb. Belə ki, bölgələrdə yeni yolların çəkilməsinə, şəhər və kəndlərin qazlaşdırılmasına, enerji təminatının gücləndirilməsinə böyük həcmə malik maliyyə vəsaitləri yönəldilib. Həyata keçirilən layihələrin nəticəsidir ki, bu gün respublikanın bölgələrinin infrastruktur təminatı ən müasir tələblər səviyyəsinə çatıb. Yaradılan mükəmməl infrastruktur əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəlməsinə təsir göstərən mühüm faktor qismində çıxış etməklə yanaşı, qeyri-neft sektorunun üstün inkişafı, daxili istehsalın genişləndirilməsi baxımından da böyük əhəmiyyət daşıyır. Ölkəmizin regionlarında müasir infrastruktur yaradılmasının əsas xarakterik cəhəti isə ondan ibarətdir ki, dövlət yeni obyektlərinin yaradılmasının maliyyə təminatını bir qayda olaraq öz öhdəsinə götürür. Sonradan bu layihələr bölgələrin və bütövlükdə ölkənin inkişafına təkən verən vacib faktora çevrilir. Əlamətdar haldır ki, Prezident İlham Əliyev paytaxtda və bölgələrdə yeni istifadəyə verilən əksər sosial təyinatlı infrastruktur obyektlərinin açılışında şəxsən iştirak edib və Öz tövsiyələrini verib.

AZƏRBAYCAN ETİBARLI SU TƏCHİZATINA NAIL OLUNMASINI STRATEJİ HƏDƏF KİMİ QARŞIYA QOYUB

Son illərdə bütün ölkə boyu müasir infrastruktur qurulmasından söhbət açarkən bütün ölkə boyu su təchizatı sisteminin intensiv şəkildə yenilənməsi də xüsusi vurğulamaq lazımdır. Azərbaycanın ölkədə etibarlı və səmərəli su təchizatı sistemi yaradılmasına ciddi önəm verməsi isə heç də təsadüfi deyil. Məlumdur ki, müasir dövrdə dünya bir sıra yeni çağırışlarla üz-üzə dayanıb. Yeni minillikdə etibarlı su təchizatının da hər bir ölkə üçün strateji əhəmiyyət daşıyan məsələ səviyyəsinə yüksəldiyi, hətta dövlətlərarası münasibətlərə təsir göstərə bilən faktorlar sırasında yer aldığı artıq heç kəsdə şübhə doğurmur. Mütəxəssislər yeni minillikdə su ehtiyatlarının geostrateji əhəmiyyətinə diqqət çəkərək bildirirlər ki, XXI əsrdə su neftin ötən əsrdəki yerini tutub bilər. Son dövrlərdə Yaxın Şərqdə, MDB-də və başqa məkanlarda baş verən geosiyasi kataklizmlərin həm də bu və ya digər su mənbələrinə nəzarəti ələ keçirmək iddialarından qaynaqlandığı deyilənləri bir daha təsdiqləyir. Getdikcə daha çox sayda dövlət malik olduğu su ehtiyatlarından başqa dövlətlərə qarşı təzyiqliq, iqtisadi-siyasi rıçaq vasitəsi kimi istifadə etməyə üstünlük verir.

Bir sözlə, müasir dövrdə su mənbələrinin çatışmazlığı dünyanı təhdid edən global problemlərdən birinə çevrilib. BMT-nin yaydığı hesabat həyəcan təbili çalmağa əsas verir. Qurumun hazırladığı hesabatda göstərilir ki, ötən əsrin 50-ci illərində əhalisi 50 milyondan az olan yalnız 12 ölkə su

qıtlığı problemi ilə qarşılaşıb. Ötən əsrin 90-cı illərində bu göstərici 2 dəfədən çox artıb və əhalisi 300 milyon nəfər olan 26 ölkə su çatışmazlığı probleminə əziyyət çəkib. Bu minvalla 2050-ci ildə 65 ölkədə 10 milyard nəfərə yaxın insanın su çatışmazlığı ilə üz-üzə qalma ehtimalı var.

Bütün bu deyilənlərə su çatışmazlığının ayrı-ayrı ölkələrdə yaratdığı ekoloji problemləri, iqtisadi əngəlləri və digər mənfi təzahürləri də əlavə etsək, onda etibarlı su təchizatı qayğısına qalmağın hər bir ölkə üçün həyati əhəmiyyətli məsələ olduğu barədə konkret təsəvvür yaranar. Azərbaycan da bu cəhətdən istisna deyil. Respublika ərazisində içməyə yararlı sular məhdud ehtiyatlara malik olmaqla qeyri-bərabər paylanıb. Hazırda ölkənin yerüstü su ehtiyatları 27 kubkilometr təşkil edir, quraq illərdə isə bu ehtiyat 20-21 kubkilometrə qədər azalır. Yerüstü su ehtiyatlarının mənbələrini çaylar, göllər, su anbarları və buzlaqlar təşkil edir. Ölkəmizin şirin su ehtiyatlarının 70-72 faizi ölkə hüdudlarından kənar formalaşır. Respublikamızı qidalandıran əsas su mənbələrinin ölkənin hüdudlarından kənar formalaşması məsələyə daha həssas yanaşmağı tələb edir. Təsədüfi deyil ki, Prezident İlham Əliyev etibarlı su təchizatına nail olunmasını müstəqil Azərbaycanın strateji hədəfindən biri kimi müəyyənləşdirib. Şabran rayonu ərazisində inşa olunan Taxtakörpü su anbarı, Taxtakörpü Su Elektrik Stansiyası və Taxtakörpü-Ceyranbatan su kanalının açılış mərasimindəki çıxışında dövlət başçısı İlham Əliyev bunla bağlı fikirlərini ifadə edərək deyib: **"Su ehtiyatlarından səmərəli şəkildə istifadə etmək, yeni layihələri icra etmək, yeni kanalları inşa etmək və su anbarlarını yaratmaq Azərbaycan üçün strateji əhəmiyyətli bir məsələdir"**.

RESPUBLİKANIN BÜTÜN BÖLGƏLƏRİNDƏ SU TƏCHİZATI SİSTEMİ MÜASİR TƏLƏBLƏR SƏVIYYƏSİNDƏ YENİDƏN QURULUR

Hazırda içməli su təchizatı sisteminin müasir səviyyəyə qaldırılması ilə bağlı layihələr respublikanın bütün bölgələrində həyata keçirilir. Son 12 ildə dövlət investisiyaları və beynəlxalq maliyyə qurumlarından cəlb olunan kreditlər hesabına 40 şəhərdə içməli su və kanalizasiya layihələrinin icrasına başlanılıb. Artıq bir sıra şəhərlərdə bu layihələrin icrası yekunlaşıb. "Milli Su Təchizatı və Kanalizasiya Xidmətləri Layihəsi" çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının 4 şəhər və rayon mərkəzində, o cümlədən onlara yaxın kəndlərdə etibarlı və davamlı su təchizatı və kanalizasiya xidmətlərinin təmin edilməsi məqsədi ilə 17 avqust 2007-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Hökuməti və Dünya Bankı arasında Kredit Sazişi imzalanıb və Arasirlər Kabinetinin 27 avqust 2007-ci il tarixli 247 s sayılı Sərəncamı ilə təsdiq edilib. Layihə Şamaxı, Qəbələ, Saatlı və Sabirabad şəhərlərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulmasını əhatə edir. İndiyədək layihə çərçivəsində nəzərdə tutulan bir sıra işlər ye-

kunlaşdırılıb, ayrı-ayrı ünvanlarda işlər uğurla davam etdirilir.

Almaniya İnkişaf Bankı ilə birgə maliyyələşdirilən "Açıq Kommunal İnfrastruktur" layihəsi çərçivəsində 24 kilometr uzunluğunda Göygöl-Gəncə magistral su kəməri istismara verilib. Layihəyə uyğun olaraq hazırda Gəncə şəhərinin bir hissəsinin su təchizatı bu mənbədən təmin olunur. Bundan başqa, Gəncə şəhərinin digər su mənbəyi-Qızılqayada drenaj sistemlərinin və magistral xəttin çəkilişi başa çatdırılıb.

Ümumiyyətlə, Şəmkirçay su anbarının istismara verilməsi nəticəsində Gəncə şəhərinin, Şəmkir və Samux rayonlarının etibarlı içməli su mənbəyi yaranıb. Gəncə şəhərini qidalandıran 27 kilometr uzunluğunda Şəmkirçay-Gəncə magistral kəmərinin inşası artıq yekunlaşıb.

Asiya İnkişaf Bankının krediti hesabına Beyləqan və Göyçay şəhərlərində su şəbəkəsinin tikintisi yekunlaşıb. Hazırda Gəncə və Şəki şəhərlərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulmasını nəzərdə tutan "Açıq Kommunal İnfrastruktur Proqramı II" layihəsi də böyük müvəffəqiyyətlə reallaşdırılıb.

REGIONLARIN SOSIAL-IQTISADI İNKİŞAFINA DAİR ÜÇÜNCÜ DÖVLƏT PROQRAMINDA DA SU LAYİHƏLƏRİNƏ GENİŞ YER VERİLİB

Qeyd edək ki, 2014-2018-ci illəri əhatə edən sayca üçüncü Dövlət Proqramında da içməli su təchizatı və kanalizasiya sisteminin təkmilləşdirilməsi layihələrinə geniş yer verilib. Yeni Dövlət Proqramının icrasının arxada qalan iki ili ərzində respublikanın müxtəlif şəhər və rayonlarında bu qəbildən çoxsaylı layihələr reallaşdırılıb. Bu sahədə həyata keçirilən ən böyük layihələrdən biri Kür sətəmizləyici qurğularından Sabirabad və Saatlı şəhərlərinə qədər çəkilən magistral su kəmərinin tikintisidir. Prezident İlham Əliyev Sabirabad şəhərinə içməli suyun verilməsi mərasimində şəxsən iştirak edib və Özünün dəyərlı tövsiyələrini verib. Kəmərlə ötürüləcək suyun həcmi perspektiv inkişaf nəzərə alınmaqla Sabirabad şəhəri və rayonun 28 kəndinin 100 min, Saatlı şəhəri və rayonun 12 kəndinin 47 min, Hacıqabul rayonunun isə 4 kəndinin 10 min sakininin tələbatının ödənilməsinə imkan verir.

Bəhs olunan Dövlət Proqramı çərçivəsində həmçinin Mingəçevir şəhərində 41 kilometr yeni su xətti, 30 kilometr kanalizasiya xətti, 3 ədəd kanalizasiya nasos stansiyası tikilib. Eyni zamanda, şəhərdə müasir texnologiyalara əsaslanan və məhsuldarlığı sutkada 50 min kubmetr olan sətəmizləyici qurğunun tikintisinin birinci mərhələsi başa çatdırılıb. Yeni Dövlət Proqramının icrası çərçivəsində Ucar şəhərində su şəbəkəsinin tikintisi tam başa çatdırılıb, 4900 mənşildə smart tipli sayğac quraşdırılıb və şəhər sakinləri fasiləsiz su ilə təmin olunublar.

Yuxarıda sadalanan faktlar son illərdə respublikanın indiki dövrdə kəfiyyət qədər aktual olan su təhlükəsizliyinin təmin olunması istiqamətində həyata keçirilən işlərin miqyası barədə konkret təsəvvür yaradır. Qarşıya qoyulan hədəflər isə daha böyükdür. Prezident İlham Əliyev "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasının ikinci ilinin yekunlarına həsr olunan konfransdakı nitqində bildirib ki, ölkənin bütün şəhərləri 24 saat fasiləsiz keyfiyyətli içməli su ilə təchiz edilməlidir: **"İçməli su layihələri bir çox şəhərlərdə artıq icra edilib, 24 saat fasiləsiz təmiz, beynəlxalq standartlara, Dünya Səhiyyə Təşkilatının standartlarına uyğun içməli su verilir. Bu layihələr davam edir, davam edəcəkdir. Bütün şəhərlərdə əhaliyə 24 saat fasiləsiz, təmiz içməli su verilməlidir"**.

(davamı növbəti sayımızda)

Mübariz ABDULLAYEV